

حقّ تقدّم: احکام و آثار آن در حقوق اسلامی

دکتر سید مصطفی محقق داماد

رعایت حقّ تقدّم به ظاهر امری اخلاقی به نظر می‌آید، اما در حقوق اسلامی تحت عنوان قاعده سبق، مطرح شده و چیزی فراتر است. نه امری اخلاقی محض است و نه یک حکم تکلیفی صرف، رعایت ححق تقدّم در حقوق اسلامی هم تکلیف است و هم دارای آثار وضعی، که در صورت تجاوز به آن ذی‌حق می‌تواند علیه متجاوز مبادرت به اقدامات قانونی نماید، و در صورت وجود ضرر و زیان مطالبه خسارت نماید. در این مقاله به نحو اختصار به این مباحث پرداخته شده است.

مفاد اجمالی

حق تقدّم در فقه به عنوان قاعده سبق معروف است و یکی از قواعد مسلم فقهی به شمار می‌رود و مفاد اجمالی آن این است که هر کس نسبت به استفاده از مباحات اصلی یا مکان‌های مشترک نظیر راه‌ها، مساجد و موقوفات عامه و امثال آن سبقت گیرد، مادام که اعراض نکرده یا مدت